

Az Újság

politikai, társadalmi, közgazdasági és irodalmi napilap

Szerkesztő:

MEZEY ANDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

SALONTA—NAGYSZALONTA, PIATA UNIRII
(TOLDI-TÉR) 13. sz.

Szerkesztésért felelős:

GAAL SÁNDOR

Aranyat — vasért

Élénk emlékezetében van mindenkinek, amikor a poru ideje alatt az állam enivást bocsájtott ki, hogy csak teheti, felesleges munkészetét áldozza a haza árára. A felső tíz- és száz-
zek megmozdultak és a ényen keresett pénzen vá-
zolt ékszereiket, nemes
sztussal, odadozták a haza
árára és kaptak érte vas-
ol olyan ékszernek, csúfolt
vmit, ami csak a haza
nt teljesített kötelesség
mbólumát képviselte, de
éke — nem volt. Különö-
a a nagyuri nők, akik nem
zték a háboru borzalmait,
ettek beváltani smukjaikat
erre a célra felállított inté-
teknél.

De mintha azóta történt
na valami. A háboru el-
ult, de kezdődött egy má-
k, a gazdasági háboru. A
váltó intézet most is meg-
n, csak hogy most nem a
ső tíz- és százazrek áldoz-
k a haza oltárára, hanem
alsó- és középosztály cse-
i véres verejtékével keresett
anyait vasra és nem nagy-
si mániából s nem hóbor-
s divatból, hanem az irtó-
zatos nyomor kényszeríti,
gy napról-napra pazarolja
azt, amit keservesen kere-
tt. Mindenki azt keresi, hol
hiba, hogy lehetne ezen
gíteni, hogy a drága arany,
helyért küzdött és fáradt,
váljon vassá, ne váljon
ékteleenné. Nagy államfér-
k összedugják fejüket és
ekulálnak, mert látják, hogy
a gazdasági háboru meg-
mmisít és tönkretesz min-
ent és mindenkit. Tanács-
znak, de tenni nem tudnak.
szegény emberek pedig
p, mint nap, sirunk és pa-
szkodunk. A földműves az
etet adó s aranyakat erő-
bonáját olcsón kell, hogy
pazarolja. Az iparos, kény-
erítve van áruit értéken

alul odaadni, hogy a holnap
lejárt váltóját rendezni tudja.
Tehát egy különös folyamat
történik szemünk előtt. A ki-
termelt nyers aranyunk, me-
lyet megfelelő értékre akar-
nánk átcsereálni, semmivé vá-
lik. Bármilyen nagy erővel
indulunk a harcba, elvesztjük
az ütközetet és halálosan
megsebesülve, kénytelenek
vagyunk megsebzett, tagja-
inkat vonszolva, visszavo-
nulni. Vagyis bármilyen nagy
mennyiségű terményeinket
dobjuk a piacra, nem tudunk

annyit keresni, hogy fizetési
kötelezettségünknek eleget
tudjunk tenni. Azok az okos
és tudós emberek, akik talál-
mányaikkal meglepik a vilá-
got, most álljanak elő és
most mutassák meg, hogy
tudományukkal tudnak segí-
teni a szenvedő emberiségen.
Ne olyan gázok és pusztító
eszközökön törjék a fejüket,
amelyek az emberiség kárára
vannak, hanem álljanak elő
olyan életre való eszmével,
amely a szenvedő emberisé-
get kimenti ebből a borzasztó

hinárból. Ugyanolyan drága
aranyakkal fizetnék ezt a ta-
lálmányt is, mint a gyilkos
gázokat és repülő szörnyete-
geket. Az ő befektetett tőkéje
meghozná a gyümölcsöt és
nem válna értéktelenné. Már
az utolsó órákat éljük, a leg-
jobbaink elhullanak. Kiáltsa
bele találmányával a nagy-
világba, hogy »nem akarok
gazdasági háborut látni« és
állítsa vissza a normális éle-
tet, hogy ne váljon a ke-
zünkbe az arany vassá.

Máthé Lajos.

Holnap este Duca is kihallgatáson jelenik meg az uralkodó előtt

Bukarestből jelentik: Bra-
tianu Vintila kihallgatása után
hasonló érdeklődés előzi meg
Duca volt liberális belügymi-
niszternek a király előtt való
megjelenését. Duca írásban
kért az uralkodótól audienciát
és politikai körökben úgy tud-
ják, hogy a választ Duca
sokkal előbb kapta meg,
mint azt Bratianu kapta. Azt
is tudják, hogy Duca kihall-
gatása más légkörben fog le-
zajlani. Bukaresti lapjelenté-
sek most már részleteket kö-
zölnek Bratianu Vintila kihall-
gatásáról. Amikor Bratianu
felolvasta az uralkodónak ter-
jedelmes emlékiratát, a király
közbeszakította és kijelentette:

— Bratianu ur, az ország
állapotát én is ismerem.

Ezután a pártvezér élő szó-
val ismételte meg a mon-
danivalóját, de az uralkodó
ismét megszólalt:

— Az önök pénzügyi poli-
tikája mennyi bajt okozott.

Amennyiben megfelel a va-
lóságnak az audiencia ilyké-
pen ecsetelt lefolyása, úgy
kézenfekvő, hogy Ducának
küzdeme, amelyet Bratianu
ellen folytatott, sikerrel jár és
Duca királyi kihallgatása meg-
oldja a liberális pártban ural-

kodó elnökválságot. Minden
bizonytal Duca lesz a párt
új elnöke, aki megtalálja a
megértés útját Bratianu
Györggyel is. Politikai kö-
rök nagy feszültséggel várják,
hogy a Viitorul, a liberálisok
hivatalos lapja. Bratianu Vin-
tila audienciája után hűség-
nyilatkozatot közöl. Ez azon-
ban mid a mai napig nem
történt meg, ami főként Bra-
tianu Vintila makacs állás-
pontjának tulajdonítható. Egy-
előre az a helyzet, hogy a
Korona és a liberális párt
közötti viszony az emlékeze-
tes június 8-iki határozat
meghozatala óta Bratianu
Vintila kihallgatásával nem
javult. Ezért tekintenek nagy
érdeklődéssel Duca királyi ki-
hallgatása elé. Duca után az
uralkodó Inculet volt liberális
minisztert fogadja audiencián
és szó van arról, hogy az
összes tartományok liberális
megbizottai a király elé já-
rulnak. Amennyiben Bratianu
Vintila valóban távoznék a
párt éléről, amit most már
bizonyosra vesznek, — úgy
visszavonják a Bratianu Györ-
gyöt kizáró határozatot és
helyre állítják a liberális párt
egységét.

Legújabb bukaresti jelenté-
sek szerint a király tegnap
délután döntött Duca kihall-
gatása ügyében. — A király
ugyanis tegnap kabinetiro-
dáje útján közölte Ducával,
hogy kedden este 7 órakor
fogadja audiencián. Bukarest-
ben nagy feltűnést keltett,
hogy az uralkodó két nappal
az audienciakérés után már ki-
is tüzte a kihallgatás óráját.
Érdekes, hogy Duca után a
király Anghelescu volt libe-
rális közoktatásügyi minisztert
fogadja kihallgatáson, aki teg-
nap szintén benyújtotta a ki-
hallgatás iránti kérelmét.

A liberális párt forrongása
mellett tegnap olyan hírek
terjedtek el, mintha a kor-
mány állása megrendült volna.
Ezt onnan merítették, mert
bizonyos gazdasági kérdésben
a kormány nem járt el egy-
öntetűen.

Kormánypárti körök foko-
zott erővel igyekeznek a
pénzügyi problémákat meg-
oldani. Raducanu volt pénz-
ügyminiszter tegnap délután
Berlinbe utazott, hol tárgya-
lásokat folytat egy holland
pénzcsoporttal a Mezőgazda-
sági Földintézetnek nyújtandó
kölcsön és a hitelintézet léte-

sítésénél való részvétel tárgyában.

Beavatott körök úgy tudják, hogy Raducanu berlini tárgyalásai már csak befejező aktusát képezik azoknak az előzetes tanácskozásoknak, amelyek a holland pénzcsoporttal ebben a kérdésben folytatott.

Maniu Gyula miniszterelnök tegnap reggel Bukarestből Badacsonyba utazott. Az eddigi hírek, hogy a kormányelnök a hunyadmegyei Algyógyra megy pihenni, nem felelnek meg a valóságnak, mert Maniu egy hetet Badacsonyban tölt, honnan Szombatra utazik vissza Ferdinánd király elhalálozásának harmadik évfordulója alkalmával rendezendő gyászünnepekre.

Fényesen sikerült az anyák napja műsoros előadása

Zsufolt terem előtt zajlott le tegnap este a Redut nagytermében az anyák tiszteletére rendezett műsoros előadás. A szereplők elsődüek voltak. Külön említésre méltó dr. Victor Gabriella Kolozsvári theol. tanárnő, aki az estély koronája volt. Az előadás nivós és frappáns volt.

Chisenevben kommunista üzelmek miatt letartóztattak 12 diákok

Bukarestből jelentik: Chisenev város lakosságát fel-tűnő esemény tartja izgalompan. A chisenevi sziguranca letartóztatott tizenkét fiút és leányt, akik mind az ottani gimnázium növendékei. A sziguranca kommunista üzelmekkel vádolja a 14—17 éves fiatalokat, akik jómódu családok gyermekei.

Az ügyészség tegnap délután jóváhagyta a sziguranca letartóztató végzését.

Perceptia Circ. No. 16. Salonta.

Értesítés

Tudomására hozatik a rokkan-taknak, hadiözvegyeknek és hadi-árváknak, akik negyedévenként nyugdíjat kapnak az állami adóhivataltól, hogy nyugdíjaikat f. hó 15-15 és 17-én csak délután 4 órától 6-ig, okvetlen vegyék fel, akik a fenti napokon nem jelentkeznek a nyugdíjaikat csak a következő nyugdíj osztáskor kapják csak meg.

Minden I. O. V. nyugdíjas köteles az adókönyvet magával hozni, akik nem hoznák el, azok a nyugdíjaikat nem kapják meg.

Állami adóhivatal.

Sulyos agyrázkódást kapott az AMTE egyik játékos a tegnapi mérkőzésen

Sulyos szerencsétlenség történt tegnap délután az AMTE—NSC futballmérkőzésén. A mérkőzést tegnap délután 6 órakor kezdték meg a játékosok szépszámu közönség előtt. A játék kezdetén már erős összecsapások voltak, amely tartott mindvégig. Az AMTE rutinirozott játékkal dolgozta ki magának az állandó fölényt az NSC felett. A vendégcsapat minden játékos szivből játszott, míg a szalontaiakon látszott az eredménytelenségre vezető erőlködés. Az összecsapásoknak úgy 7 óra felé szomorú következménye lett. Az AMTE jobb összekötője, Popelin János úgy összeütötte fejét egyik NSC játékosal, hogy egy pár lépés után eszméletlenül terült el a pályán.

A szerencsétlen fiatalembert a sport-orvos azonnal beszállította a kórházba, ahol gondos ápolás alá vették.

Állapota sulyos, de nem életveszélyes.

A francia

miniszterelnök fogadta Mironescut

Párisból jelentik: Doumergue köztársasági elnök Szombaton audencián fogadta Mironescu külügyminisztert, aki a jövő hét elején egy franciaországi fürdőhelyre utazik.

Meghalt Zsuzsa néni

A szalontai kórház egyik fűherre meszelt termében huzamosabb ideig feküdt igen sulyos betegségben, míg tegnap délután hosszú szenvedés után meghalt özv. Lőrinczy Mihályné, a szalontai gimnázium régen elhunyt pedelusanak az özvegye. Ki ne ismerte volna Lőrinczy Mihály iskolaszolgát, aki 40 évig teljesített szolgálatot a gimnáziumban. Őt, Mihály bácsinak, feleségét pedig Zsuzsa néninek hívták a diákok. Özv. Lőrinczyné volt az első nyugdíj kérvényező Szalontán, de kérését elutasították azzal, hogy nem román állampolgár. Ma 3500 nyugdíjas kérelme vár elintézésre, köztük Zsuzsa néni is.

Zsuzsa néni azonban belefáradt a sok várakozásba és tegnap elköltözött oda, ahol minden bizsonnyal állampolgárság nélkül is érvényesítheti jogait.

S P O R T

AMTE — NSC

6-3 (2-1)

Szépszámu közönség jelenlétében folyt le az NSC utolsó bucsu mérkőzése.

Mind két fél szép, gyors játékot mutatott. De a tempót bíró AMTE kitűnik gyors öszjátékával. A vezető gólt az NSC szerzi meg Darók révén a 18'-ben. A 25'-ben Balogh 11-est vét amit AMTE kihasználva kiegyenlített.

Játék továbbírseze már lanyhább a 40'-ben kavarodásból rugja a második gólt. A második félidő már valamivel izgalmasabb, hevesebb, a játékosok igyekeznek jó formát mutatni és az AMTE kihasználva a kapus gyengeségét 2 gólt rug egymásután, a gólok a kapus hibáiból voltak.

Ezután az MSC is lábra kap és szép erős támadást vezet Arad kapujához, minek meg van az eredménye ugyan is Budó — Darók öszjátékából az utóbbi góllá értékesíti az erős iramot.

Kezds után erősen szorítják a szalontaiak kapuját, de a védelem résen van és nehéz helyzeteket ment. Az aradiak ellen itélt 11-est Balogh értékesíti. A mérkőzés szépen simán folyt le, az NSC nem érdemelte meg a vereséget, ha nem cserélgették volna a játékosokat, még győztesen hagyhatta volna el a pályát.

Impozáns

keretek között zajlott le a „Corvin” sportegylet alakuló gyűlése

Tudott dolog, hogy Suciu polgármester kezdeményezésére akció indult a szalontai sporkultura megmentésére, illetőleg egy új sportegylet alakítására.

Az N. S. C-t feloszlatták.

Az új sportegylet tegnap tartotta az alakuló gyűlését a városháza tanácstermében.

A terem zsufolásig megtelt közönséggel.

A gyűlésen elhatározták, hogy a Corvin sport Club Salonta város színében fog működni. Továbbá megválasztottak egy hattagu bizottságot, amely előkészíti az új sportegylet működésbehozását.

Anyakönyvi statisztika

Születés: Bányai Sándor. Schwarc Elek. Faur Konstantin, Károly. Szabó Sándor. Moldován Jolán. Csete István. Bagosi Juliánna. Kovács Ilona.

Házasságkötés nem volt.

Halálozás: Özv. Lőrinczy Mihályné, sz. Borbély Zsuzsanna. Gyulai Lajos 19 hónapos.

Részeg diákok a holland trónon

Amsterdamból jelentik: Az amszterdami törvényszék most tárgyal két delfi diák bűnperét, amely magánlaksértés miatt indult ellenük. A két ifjú regatta-versenyre ment Amsterdamba s a verseny estén több társukkal együtt nagyot ittak és sokat ittak. Éjfélkor váltak a társaságtól, hogy a szalontaiakra menjenek. Utközben el-ladtak a királyi palota előtt és becsipett fiuknak az az ötletük madt, hogy megnézik belülről a palotát. Becsöngettek. A kapus nyitotta a kaput. A két diák ütést adott le, amitől a szegedi idősebb kapus ájultan összeesett. A fiatalemberek erre átgázoltak rajta és benyomultak a palotába.

A királyi paloták szobáit nem szokás bezárni. A két fiatalembert akadálytalanul léphetett be bármelyik terembe. A királynő nem tözkodott a fővárosban és így a palotaőrök sem álltak posztjukra. A két diák először is a királyi hálósobájába lépett be, ott felnyitottak egy paplant és egy ágyneműt és teremről terem felhaladva, végre a trónterembe ért. Előbb felváltva felültek az aranyozott trónusra, ahonnan komikusan „trónbeszédet” intéztek alattvalóikhoz. Aztán amikor ezt megelégték, a paplannal leakarták törni az óriási csillárt és közben több darabját eltörték. Azután feldöntötték több butordarabot, betört egy alakot, majd kiléptek az udvarra és részeg fővel mindenfelé badarságot beszéltek le az uccán.

Végre észrevették őket és elájult kapust is. A fiukat a rendőrségre vitték, de kihallgatni nem tudták, mert a sok italtól egészen megtébolyodtak. Csak másnap lehetett őket kérdőre vonni. Be-merték, hogy teljesen részeg voltak és azzal mentegetődztek, hogy nem tudták mit cselekszen. Biróság elé állították őket, ami szigorú kihallgatás után szigorú ítéletet hozott ellenük. A bíróság nem fogadta el mentségül a szegségeket, mert — mondotta — tisztességes ember nem issza magát az eszméletlenségig s meg is teszi, ezért nem számíthatnak enyhébb megítélésre. Ellenben sulyosbító körülmény vette a bíróság azt, hogy a királyi palotában követték el a semmi sem menthető garázdálkodást. Két fiút két esztendőre kitöltötték a főiskoláról és feltételeesen három heti fogházra is elítélték őket.

Elveszett

Szombaton délután a ref. leány által rendezett fagyalt délután egy ezüst női pénztárca. Kérjük becsületes megtalálót — annál inkább, mert tudjuk a kiletét — jutassa el az „Az Újság” kiadó hivatalába.

A szalontai iparosság helyzete 1928. novembertől 1930. júliusig

Az 1928. év végén történt, Lei állandósítása (stabilizálása) után, a pénzérték erősítésének természetes következménye lett a szalontai termékek különösen a mezőgazdasági terményeknek rohamos törénte eladási ár csökkenése. Abuza, árpa, tengeri, zab és más gazdasági termények árai 1928. szeptembertől 1929. februáról, átlagosan 30 százalékkal süllyedt. Ebben az időben az ipari, de különösen a vásári ipari termékek árai piac felvevő képességének csökkenése után az addigi 16—18 százalékos üzemi bevételről 10—12 százalékra csökkent. A fenti összegből leszámitott üzembér adó és vásárlási költségek után főtmaradó 8 százalék képezte az iparosság megélhetésére, gyermekei ruházatára és neveltetésére szolgáló keresetet. Az akkori ipari munka megrendelések a mezőgazdasági termékek hirtelen zuhanása után erősen mérvben csökkentek, hogy az 1929. februárban történt szigorú és magas állami adó emelések után nem tudta az iparosság a saját minimumához szükséges összeget előteremteni. A még a mai napig is szünetelő építkezések az építő ipar csaknem teljes megszűnése oda juttatták az iparosságot, hogy legtöbbször kénytelenek voltak a Takarékpénztári, majdnem uzsoraiamatú kölcsönöket felvenni, hogy a pangó ipari élet folytán kereset nélkül maradván létszükségletüket fedezhessék. Az 1929. év aratási eredményétől sokan vártuk a jobbulást, de a hatalmon lévő kormány nem tudván megszabadulni a régi rezsim átkos tehetetlen gazdasági és pénzügyi politikájától a mai napig sem tudta, nem hogy megállítani, de még csak kezdeni sem egy jobb kilátásokra vezető pénzügyi gazdálkodást. A szalontai iparosság, bár a legnagyobb erőfeszítéseket veszi igénybe, hogy úgy termelési erejét, mint gazdasági nivóját a meglevő illetve csak volt fokozatig fenttartsa, nem tud a mai süllyedő gazdasági romlásból kihuzódni. Így áll ez minden foglalkozási ágban, de különösen az építő iparnál, amelynél már oda jutunk, hogy a régebbi időben híres építő iparosaink az építkezés hiánya miatt kénytelenek, vagy apibéres munkássá, vagy pedig szakmán kívüli munka végzésével megéledve átvédleni. Hol vannak a szakképzettségük, tudásuk alapján álló vállalkozóink? Mind porba süllyedtek a rossz gazdasági viszonyok az építő munka hiánya elsodorja őket. Milyen szép volt régen Beregtől-Temes-Toron-

tálig, Csucsától—Tápiasülyig, sok városban, faluban csak a szalontai híres építő iparosok vállaltak, s büszke volt rájuk a megye és a helyi iparosság is. Még ma is sokan vannak képzett, gyakorlatban kitűnő képesített kőműves mestereink és vállalkozóink, de nincs munka. A helybeli iparosságnak, tartozzék az bármelyik szakmához is, csak a városi építkezések megkezdése lehet segítségükre. Szűk látókör, politikai demagógia az, amely az építkezések megkezdését, kifogások előhozakodásával hátráltatja. Be kell ismerünk, hogy a haladó nyomorúságos ipari pangás, nem helyi jellegű, de be kell vallanunk, hogy az ebből bizonyos időre való kijutás igenis helyi feladat. Ezekről majd később, most térjünk vissza az iparosság szomorú helyzetére, amely kényszeríti, ha más nem, de saját maga kell, hogy kezdeményezője legyen a helyi iparosság helyzetének javítására. A szalontai iparosság helyzete egy kivételes állapot, amelyhez nem igen hasonlítható, más városok iparosságának helyzete. Az ipari termékek elhelyezésére szolgáló és az építő ipart is foglalkoztató régen Szalontához központosuló 30—36 község elmaradt tőlünk nyugatra. Ez már maga is szomorú bizonyíték az iparosság helyzetének kialakulására, hát még a viselt és elbirhatatlan adóteher. E terhek kiróvásában nem volt kiemelés, mert, ha azt mondjuk, hogy iparosaink az adóalap elbirálásánál is hátrányos helyzetben vannak csak általános, megemlítek egy pár tételt s mindjárt szembeötlőbb lesz a mai adózási rendszer tarthatatlan rosszasága. Egy kisiparos, aki maga és tanonca dolgozik, a legnagyobb nyomorúsággal, adótartozással, bankuzsorával és sok más tartozással terheltén közködik. Hogy mégis fentartsa magát, a kereskedőtől hitelt vett igénybe, de nem ma, hanem a múltban és most az anyagtartozás is fennáll, hitel pedig már nincs, de van adó és taxa. Az iparosok 12.000-től 30-40-50-ezer leies adóalappal lettek sújtva, könyörtelen szigorúsággal. Fizet tehát egy ilyen kisiparos, mondjuk cipész 25.000 lei alap (közepes) után 14 százalékkal 3500 lei egyenes adót, fizet 800 sőt ennél több globális adót, fizet a kis házacska után, (ha még van) és műhelye után 1500 leit, fizet a tanonca után évenként tagdíj fejében 750 leit, tanoncotthon fenntartására és betegségre 1000 leit, iskolára egy tanonc után 350 leit. Jön még a községi taxa, ha

lakik, mondjuk a Bethlen-uccában ház front 140 lei, járda 100 lei, víz 30 lei, tűzoltó 100, rendőrség 350, közvilágítás 115, műhelybér-érték 250, pótdó 140, közmunka 200 lei. Holvan az egyházi adó? ha református fizet 400—500 leit, ha katolikus fizet 200—250 leit, ha zsidó fizet 1500—2000 leit.

Ha most, a fenti kötelezettségeket összeadjuk, látjuk, hogy egy kisiparos mesternek mennyit kell nyomorogni míg ezeket összehozza, de lehetetlen. Össze-vissza fizet állami adókra 5800—6200 lejt. Ipari és tannoncok után 2100—2300 lejt. Városi taxába 1230 lejt, tehát 9130 lejt vagyis naponta 25—26 lejt. Kenyérre kell egy ilyen 4 tagu családnak 16 lei 2 és fél kgr. kenyér a 650. Hogyan tudja teljesíteni? Nincs munka, csak küzködés, teher és nyomor, még sok esetben a napi kenyér is hiányzik. Segítség kell! Munka alkalmat. A város kezdje meg a munkát, amely kihasználja a város lakosainak

minden foglalkozási ágára. A fenti említett adó teherhez, 9130 lejhez, hozzá jön még a forgalmiadó, mely a 25.000 lei adóalapot számítva, a kivetés szerinti alap ötszöröse 125.000 lei 22 százalékos 2277770 lei, ha megvan a javítási kategóriába eső 50 százalékos redukció kevesbités 113885 lei, hozzá az új találmányú utadó 5—6 százalékos 1200 lei összesen 11.468 lei terhet visel a nyomorgó kisiparos. Ha csupán azért nem lenne a kisiparos panasza lekicsinyelhető és csak azért nem szabad a könnyű „sírás” szóval jellemezni, mert ilyen nagy terhet visel, elég arra, hogy az illetékes tényezők, habár helyileg is mindent megtegyenek, hogy a városi munkák megkezdésével egy kis helyi forgalmat hozzanak. A föntiekén kívül még sok száz adottságát láthatjuk a szalontai iparosság szomorúvá vált és még mindig süllyedő gazdasági leromlásának.

Föl tehát a fejekkel, nyitott szemmel figyelni és cselekedni addig, amíg ezt a jobb sorsra érdemes szorgalmas iparos osztályt menteni lehet, nehogy a nagy balszálsó forrongó üst elnyelje őket.

Kiss Károly
ipt. elnök.

Milyen gazdag India

Bombay. Indiát nem csak forrásai tartják állandóan a világ érdeklődésének középpontjában, hanem azok a legendák is, amelyek jogosulttá teszik, hogy ezt a hatalmas birodalmat a csodák országának nevezzék. Ha sokat is tölöznek ezek a legendák, annyi bizonyos, hogy valósággal ezeregyéjszakai kincsek azok, amelyeket a maharadszák kincsesházai és a templomok hét lakattal elzárt kincstárai őriznek. Így például a hiderabadi. Nizem tulajdonában állítólag több százmillió dollár értékű földolgozatlan arany van, a benaresi híres aranytemplom két kupolája pedig szintén vastag cizallalt aranylemezekkel van borítva.

Mindez azonban még nem az igazi ezeregyéjszaka. A ritkánál ritkább drágakövek, gyémántok és gyöngyök olyan tömegei találhatók ugyanis az indiai maharadszák tulajdonában, aminők európai mértékkel el sem képzelhetők. Az indusok azonban nemcsak értékét és szépségét becsülik a drágaköveknek, hanem mindenféle varázserőt is tulajdonítanak ezeknek, úgy hogy a drágakő indiában vallási tisztelet tárgya. A barodai maharadsza drágakögyűjteménye például szintén millió és millió dollárt ér, de a többi maharadszák birtokában is fantasztikus értékű drágakövek, valószínűleg kincsek találhatók. Igen sok legenda is fűződik ezekhez a drágakövekhez, de érdekes, hogy

ezeknek a legendáknak igen gyakran tudományosan is magyarázható alapjuk van.

Nemrégiben például Tanjore maharadszája egy gyémánt nyakéket adott el egy madraasi bankárnak. Ez, a nyakék legnagyobb gyémántját, mely öt és fél karátos volt, ékszerészhez adta, hogy azt gyűrűbe foglalja. Az ékszerész, munkája közben, megdöbbenő felfedezést tett. A kő, amely nappal kék színű volt, néha hirtelen rózsás fényben kezdett tündökölni, míg teljes napfényben tiszta kék színt vett fel. Éjszaka pedig teljesen kialudt a kő tüze. Egy este, naplemente után, kivette a követ a páncélszekrényből és csodálkozva látta, hogy a drágakő tokjában átnedvesedett a gyapot, amelyen a kő fektült. De nemcsak a gyapot, hanem maga a kő is nedves. A különös gyémánt — könnyeket sirt. Ezután napokig figyelte a követ, míg kiderítette, hogy a gyémánt holdfogyatkozáskor nappal is teljesen fénytelené vált, holdtöltekor azonban átnedvesedett és sötétben is teli tüzzel szikrázott. Ennél a gyémántnál csak a barodai maharadsza 125 karátos brazilai gyémántja értékesebb, melyet a Dél csillagának neveznek és egy több-soros, óriási értékű gyöngysoron függ.

Bundi maharadszájának van egy kelyhe, amely egyetlen darab smaragdból van kivájva. Ehhez a sma-

ragdkehelyhez az a vallásihit fűződik, hogy a beléje töltött víz börbajokat gyógyít. Vannak azonban kövek, melyeknek egyéb gyógyító erőt is tulajdonítanak, így például az egyik maharadzsának birtokában levő, zafirból kivált mőzsárról azt tartják, hogy az ebben készített orvosság mindenféle betegséget gyógyít. Mrs. H. V. B. Moreno, az indiai parlament tagja, kincsházában egy rubint őriz, amelynek biborpiros felszíne alatt egy nemzeti viseletbe öltözött hindu képe látható. Megfejtethetlen titok, hogyan került ez a kép a kőbe.

Vannak olyan drágakövek is az indiai nábobok birtokában, amelyek egyáltalán nem tartóznak a nemes ásványok közzé, hanem csak ritkaságuk révén képviselnek mesebeli értéket. Ilyen a kobra-kő, melyet állítólag a kobra-kigyó termel ki magából és amely kigyómarás ellen biztosan ható varázsszer. A maharadzsák kincsházáinak kívül a templomok is leírhatatlan értékű drágaságok őrzői. Így például a travankorei szentélyben egy elefánt szobrot őriznek, egyetlen rubinból kifaragva, valamint Visnu istennek kék zafirból készített szobrát. Ezekben a templomokban, amelyek avatatlan szemek előtt a legritkábban nyílnak meg, maguk az ajtók is szinaranyból valók, sűrűn telehintve drágakövekkel és gyöngyökkel. Így például Pravatí istennő madurai templomának kincstárában, amelynek drágaköves aranyajtai mögött az istenasszony elképzeltetlen pompájú ékszereit őrzik. Ezek között van egy évezredes nyakék, annyira telehintve drágakövekkel, hogy egy kézzel fel sem emelhető.

.....
KIADÓ Rákóczi-ut 30 sz. alatt 1 szoba, konyha mellék helyiségekkel együtt s azonnal elfoglalható. 2-4
.....

Rádióműsor

Hétfő, július 14.

Bukarest

- 5 Zenekar
- 6:30 Felolvasás
- 6:45 Beszélőújság
- 7 Gramofon
- 8 Alkalmi előadás
- 8:10 Dalest
- 8:35 Rádiózenekar
- 8:50 Alkalmi előadás
- 9:25 Rádiózenekar francia hangversenye
- 10 Beszélőújság

Budapest

- 3:30 Hírek
- 5 Molnár Endre novellái
- 5:45 Időjárás, hírek
- 6 Tót-magyar nyelvoktatás
- 6:30 Zenekari hangverseny
- 7:50 Móricz Zsigmond felolvasása
- 8:20 Kuruc est
- 9:30 Mozart-hangverseny
- 11 Időjelzés, hírek
- 11:15 Somogyi Gyula franciayelvű felolvasása, majd Banda Marci és cigányzenekarának hangversenye

Kedd, július 15

Bukarest

- 6 Román zene
- 7:30 Felolvasás
- 7:45 Beszélőújság
- 8:10 Angol lecke
- 8:40 Rádióegyetem
- 9 Rádiózenekar
- 9:30 Dalest
- 10:15 Rádiózenekar
- 10:45 Beszélőújság

Budapest

- 10:15 Hangverseny
- 10:30 Hírek
- 10:45 A hangverseny folytatása
- 1:05 Hangverseny
- 1:25 Hírek
- 1:35 A hangverseny folytatása
- 3:30 Hírek
- 5 Mesedélután
- 5:45 Időjárás, hírek
- 6 Előadás
- 7 Zenekari hangverseny
- 8:15 Angol nyelvoktatás
- 8:45 Mocsányi László és Lakos Tibor hangversenye
- 9:50 Hangverseny

REGÉNY

Megfizettek!

Írta: ORCZY EMMA BÁRÓNÓ

Angolból fordította

DOBOSI PÉCSI MÁRIA 91

TIZENHATODIK FEJEZET

Őrizet alatt.

Szerették Déroulédet hangjáért, gyöngédségéért, jóságáért s azért, mert gondozta Páris gyeamekeit és szerették ékesszólásáért.

Ettől az ékes szólástól félt Merlin, — mert nem ismerte azt az embert akivel most dolga volt.

Dérouléde befolyása e fekezhetetlen és gonosz tömegben, — a leggonoszabban, melyet történelem vala a ismert, — nem büneinek, gonoszságának istápolásából származott. A népszerűség e fajta, noha szintete viharos, hamar mulandó. A tömeg szenvedélye ledűbször az ellen fordult, aki azt felkorbácsolta. Marát nem érte meg csillaga elhalványodását. Dantont guilotine elé huzgálták azok, akiket arra tanított, hogy a vérpad leg főbb s megfellebezhetetlen végső politikai érvelés. Robespierre belefulladt a tulajdon magafakasztott vér folyamba. Dérouléde azonban Páris ura maradt mindaddig, míg amíg önként le nem tette szerepét. Ha Dérouléde szavát hallgatta, Páris gépe jobbnak, tisztábbnak, nemesebbnek érezte magát, fölemelkedve sárból és mocsokból, melyből egyébként nem volt módja kiemelkedni soha.

Dérouléde le szegény, félrevezetett lelkében ébren tartotta az emberiség szikráját, melyet e nép vérszomjas zsarnokai, Testvériség és Egyenlőség nevében, kioltani igyekezett.

Most is, mikor saját javára hangolhatta és Merlin ellen uszithatta volna híveit, hallgatott, még inkább elcsitította őket egy mozdulattal.

Tudta, hogy ha Merlint támadná meg most, egy félóra múlva, a felkorbácsolt szenvedést vakságában, eltene fordulhatnának.

Merlin, aki különben is vissza akart menni a házba, élt ezzel az ürüggyel. Két emberrel előreengedte Déroulédeot s maga vissza ugrott a házban, az asszonyok dühkiáltásaitól követve.

— Lámpavasra veled, vén hülye! — ordították az asszonyok, mikor a kapu becsapódott őrruk előtt. Egypáran öklükkel dörömböltek az ajtón, mikor észrevették, hogy kedvencük, Dérouléde képviselőpolgár, két katona közt megy az uccán, mint valami fogoly. Szájáról szája terjedt a hír, hogy Déroulédeot fogolyként kísérik a törvényszéki palotába.

Ezt nem hagyhatták. Páris népe rég megtanulta és még nem felejtette el, hogy ő a város ura.

(Folyt. köv.)

Apróhirdetése

Kiadó 2 szobás előszobás uralkás hozzávaló melék helyiségekkel esetleg 1 külön bejáratú butorozó szoba, eugasztus 1-re. Ugyan eladó 1 8-as gőzkazán 10.000 lele. Értekezni Bocskay u. 8. Kósa János asztalos.

MEGVÉTELRE keresek egy franci magyar vagy magyar-francia szótárt. Cím a kiadóban.

EGY főzni tudó mindenest keres tetik. Váradi-ut 26 sz.

ELADÓ 3 kertszék és egy diván sürgösen. Csász Béla kosárfonó Bocskai-ucca 39 sz.

ELADÓ a Balogh Péter-ucca 2. ház. Értekezni lehet ugyanott.

Tűzifa

legolcsóbb

a Közraktári fáttelepe

Száraz fűrészgári apró keményfát nem kell fűrészelni, sem aprítani

Lei 60.

Prima cserfa állandóan raktáron **Közraktári fáttelep**

Az Iparos Otthon vendéglője

(Aradi-ut és Rákóczi-ut sarok) kellemes helyiségeiben kiváló minőségű otelló, fehér és vörös bort élvezhet jutányos áron

Alkalmi vétel!

Csipke különlegességek már lejtől kezdve. Színes ekrű, fehér valenszé, klöpli, gipür és tül csipkék. Fürdő dresszek, cipő, sapka leszállított árban, RUBINNÉ Minerva áruházában. 2—3.

A Piac-téren

3 szobás udvaros lakás

a szükséges mellék helyiséggel, vízvezetékkel, villanyvilágítással azonnal kiadható és elfoglalható. Ér Székely könyv és papír kereskedésben. Toldi-tér 13 sz.

HORGOLÁST, himzést, tüllrátételt és aszurozást olcsón készitünk Kisfaludy-ucca 3 sz.

Tip. GAÁL ÉS TÁRSA nyomdáj Salonta.

◀ Rádiózők figyelmébe ▶

Tungsram Standard Rádió csereakció!

Bármilyen régi telepese készüléket becsereélünk modern hálózati Standardine 4 lámpás készülékre, 12 havi kamatmentes

részletre!
július 15-ig.

A készüléket bemutatja és felvilágosítást nyújt:

ORENDY LAJOS Váradi-ut 5 szám

